Säkra tillgångar i andra EU-länder

Svezia

1 Vad finns det för olika former av säkerhetsåtgärder?

I 15 kap. rättegångsbalken finns grundläggande bestämmelser om säkerhetsåtgärder i tvistemål. Som en allmän regel gäller att någon tvångsverkställighet rörande ett civilrättsligt anspråk inte kan ske förrän en domstol har dömt i saken. Bestämmelserna om säkerhetsåtgärder utgör undantag från denna regel. I allmänhet syftar säkerhetsåtgärderna till att trygga att den förlorande parten fullgör vad som åläggs honom eller henne i ett kommande domstolsavgörande.
Den vanligaste säkerhetsåtgärden är kvarstad, som innebär att en sökande kan få sådan egendom som motparten innehar omhändertagen eller på annat sätt undandragen motpartens förfoganderätt.
Enligt 15 kap. 1 § rättegångsbalken kan kvarstad meddelas för att trygga en kommande verkställighet av en dom angående ett fordringsanspråk. Som huvudregel ska kvarstadsbeslutet enligt denna bestämmelse utformas på så sätt att gäldenären tillhörig egendom till ett så stort värde att ett visst angivet fordringsbelopp kan antas bli täckt beläggs med kvarstad. Undantagsvis kan dock i beslutet anges vilken egendom som kan bli föremål för verkställighet.
Kvarstad kan också meddelas för att trygga en kommande verkställighet av en dom angående bättre rätt till viss egendom (15 kap. 2 § rättegångsbalken). Som exempel på sådana domar kan nämnas sådana som innefattar dels beslut om att käranden förklaras äga bättre rätt än svaranden till vissa aktier, dels att svaranden förpliktas att genast utge aktierna.
I 15 kap. 3 § rättegångsbalken finns en allmän bestämmelse om rätt för domstolen att förordna om lämplig åtgärd för att trygga den sökandes rätt. Denna bestämmelse tillämpas bl.a. vid förbudstalan. Även en talan om fastställelse att svaranden inte har rätt att arbeta med vissa i en konkurrensklausul angivna varor har ansetts kunna falla inom ramen för bestämmelsen.
Dessutom kan, enligt 15 kap. 4 § rättegångsbalken, domstolen i mål om bättre rätt till viss egendom förordna om återställande av rubbad besittning m.m.
Vidare framgår av 15 kap. 5 § tredje stycket rättegångsbalken att en säkerhetsåtgärd under vissa förutsättningar kan meddelas interimistiskt.
Därutöver finns det inom vissa specialområden, t.ex. patenträtten, särskilda bestämmelser om säkerhetsåtgärder.

2 Under vilka förutsättningar kan säkerhetsåtgärder beslutas?

2.1 Förfarandet

Beslut om säkerhetsåtgärder meddelas av den domstol där rättegången är anhängig. Är rättegång inte anhängig, gäller i huvudsak samma bestämmelser om behörig domstol som för tvistemål i allmänhet.
Domstolen kan inte självmant ta upp frågor om säkerhetsåtgärder. Således krävs det att den part som vill ha ett sådant beslut framställer ett yrkande om detta. Om en rättegång inte är anhängig måste yrkandet framställas skriftligen.
Det finns inte något krav på att en sökande måste biträdas eller representeras av en advokat. Förfarandet vid svenska domstolar är kostnadsfritt, med undantag för en ansökningsavgift som för närvarande uppgår till 450 kr (ca 50 euro).

2.2 Huvudförutsättningar

För att åtgärder enligt 15 kap. 1–3 §§ rättegångsbalken ska kunna meddelas förutsätts det att själva huvudfrågan (t.ex. ett fordringsanspråk enligt 1 §) kan bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning. Det sistnämnda innefattar bl.a. skiljeförfaranden.
Kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken har av Högsta domstolen ansetts kunna meddelas även i fråga om anspråk som ska prövas av utländsk domstol, om domstolens avgörande får verkställas här i landet.
För att kvarstad enligt 15 kap. 1–3 §§ rättegångsbalken ska kunna beviljas måste dessutom följande förutsättningar vara uppfyllda:
Ett krav är att sökanden visar sannolika skäl för att han eller hon mot någon annan har ett anspråk som kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning.
Sökanden ska vidare visa att det “skäligen kan befaras” att motparten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på annat sätt undandrar sig att betala skulden (1 §), att motparten skaffar undan, väsentligen försämrar eller på annat sätt förfogar över egendomen till skada för sökanden (2 §) eller att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företa eller underlåta viss handling eller på annat sätt hindrar eller försvårar utövningen av sökandens rätt eller väsentligt förringar dess värde (3 §).
För att en åtgärd ska kunna beviljas interimistiskt krävs dessutom att det föreligger fara i dröjsmål. Med detta uttryck avses att en verkställighet av ett beslut riskeras, om inte åtgärden omedelbart beviljas utan hörande av motparten. Beviljas åtgärden i den ordningen ska beslutet expedieras till parterna och svaranden föreläggas att yttra sig över beslutet. Om sådant yttrande inkommer ska domstolen genast ta upp frågan om åtgärden ska bestå till förnyad prövning.
Slutligen får åtgärden beviljas endast om sökanden ställer säkerhet för den skada som motparten kan tillfogas. Om sökanden inte förmår att ställa säkerhet men samtidigt visar att han har synnerliga skäl för sitt anspråk, har rätten möjlighet att befria honom från skyldigheten att ställa säkerhet.

3 Säkerhetsåtgärdernas syfte och innebörd?

3.1 Vilka typer av tillgångar kan bli föremål för säkerhetsåtgärder?

Verkställighet av beslut om kvarstad för fordran går ut på att ta i anspråk egendom till ett visst värde. I fråga om verkställigheten gäller i huvudsak detsamma som beträffande utmätning. Någon försäljning av egendom blir det dock inte fråga om.
I princip kan egendom av vad slag som helst tas i anspråk vid verkställigheten. Såväl fast som lös egendom kan komma i fråga.
Viss egendom får inte tas i anspråk. Så är fallet med beneficieegendom. Med beneficieegendom avses bl.a.
kläder och andra föremål som är till för gäldenärens personliga bruk, till skäligt värde,
möbler, hushållsmaskiner och annan utrustning som är nödvändig för ett hem och dess skötsel,
arbetsredskap och annan utrustning som är nödvändig för gäldenärens förvärvsverksamhet eller yrkesutbildning,
personliga tillhörigheter, t.ex. hedersmedaljer och idrottspriser som har ett så stort personligt värde för gäldenären att det skulle vara obilligt att utmäta dem.
Egendom kan också vara skyddad på grund av särskilda föreskrifter. Så kan vara fallet med t.ex. skadestånd.
Kvarstad för fordran får inte läggas på lön m.m. innan den har betalats ut och kan utmätas.

3.2 Vilka rättsverkningar har säkerhetsåtgärder?

När egendom har belagts med kvarstad för fordran, får svaranden inte överlåta egendomen. Inte heller får svaranden till skada för sökanden förfoga över den på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får dock om det finns särskilda skäl medge undantag från förfogandeförbudet. Förfoganden i strid mot förbudet kan medföra straffansvar.

3.3 Vilken giltighet har säkerhetsåtgärder?

När en åtgärd enligt 15 kap. 1–3 §§ rättegångsbalken har beviljats ska sökanden, om talan inte redan har väckts, inom en månad från beslutet väcka talan i saken vid domstol. Om anspråket ska prövas i annan ordning ska sökanden i stället vidta åtgärder i enlighet med vad som föreskrivs för den ordningen.
Om åtgärden beviljas interimistiskt, ska beslutet expedieras till parterna och svaranden föreläggas att yttra sig över beslutet. Om ett sådant yttrande inkommer ska domstolen genast ta upp frågan om åtgärden ska bestå till förnyad prövning.
En åtgärd ska omedelbart hävas om det efter beviljandet av denna ställs säkerhet som tillgodoser ändamålet med åtgärden.

4 Är det möjligt att överklaga ett beslut om en säkerhetsåtgärd?

En fråga om säkerhetsåtgärd ska avgöras genom beslut såväl när den uppkommer som en rättegångsfråga i samband med prövningen av en sak som när frågan om säkerhetsåtgärd är fristående.
I bägge situationerna får beslutet överklagas särskilt av den som beslutet går emot. Den som vill överklaga en tingsrätts beslut ska göra detta skriftligen inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Om beslutet inte har meddelats vid sammanträde och det inte heller vid något sammanträde har tillkännagivits när beslutet kommer att meddelas, ska dock klagotiden räknas från den dag då klaganden fick del av beslutet. Överklagandet ska ställas till hovrätten men ges in till tingsrätten.
Har tingsrätten i tvistemål avslagit ett yrkande om säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. rättegångsbalken eller upphävt ett beslut om en sådan åtgärd, får hovrätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla tills vidare. Har tingsrätten beviljat en sådan åtgärd eller förklarat att beslutet får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft, får hovrätten omedelbart besluta att tingsrättens beslut tills vidare inte får verkställas.

Senaste uppdatering: 16/05/2014

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.